

סופי של מלחמת = שלמון הבריטי ספורים

את הפצצה? הטוריסטים. אבל איפה הם? מי הם? איש אינו יודע. איש, על כל פנים, אינו מגלה.

תמונה: רחוב ברובע שייך מוצטפה. העוצר היומי נכנס לתוקפו מזה רבע שעה, אך הרחוב הומה עדיין מבני-אדם. לא הול-כיסושים חפוזים, או בעלי חנויות המנהל לים את עסקיהם. סתם בני-אדם העומדים ליד בתיהם, או באמצע הרחוב. זוהי תר-פעה מיוחדת לעדן, שארץ-ישראל לא ידעה אותה: הפגנת זילזול בחוקי העוצר. כעבור רבע שעה מגיעה שיירה של מכניזם צב-איות, ובתוכה עשרות משאיות ריקות. הן חיללים מעלים את האורחים למשאיות — גברים לחוד ונשים לחוד. הם הפרו את ה-עוצר, לכן עוצרים אותם. אבל בבית-הכלא אין מקום לאף איש. לוקחים אותם לבית-הספר הקרוב, וכולאים אותם עד הבוקר. למחרת יגיע תורו של רחוב אחר.

כולם בורחים לקאהיר

אחורי תנועת המרי בעדן עומדה כיום מיפקדה מכונת. עד לפני חודשים אחדים, התנהלה תנועה זו על-ידי שלושה אירגונים, שפעלו ללא כל תיאום או אפילו הידברות. לבסוף, בלחץ קאהיר, הוקמה המיפקדה המשותפת. מרוע דחקא קאהיר? הסביר דובר הליגה של דרום-ערב. אירגון פוליטי שמעמדו דומה במידה מסוימת ל-מעמד הסוכנות היהודית לפני קום מדינת ישראל: "כי לשם מגיע, במקדם או במאוחר, כל מי שאינו מוצא חן בעיני האנגלים". בראשית הפעולה הפוליטית של הליגה,

השער לים סוף

עדן היא עתה הרגעש כבוי, שקרקעיתו מכוסה עתה חול-ים. בתוך לוע ההר, הקרוי עתה רובע קרייטר (מכתש) הוקם ה-רובע האירופי של העיר. לאורך החוף הוקמו רובעי-המסחר ורובעי-

כאשר אך החלה לתבוע עצמאות לעדן, הינן לו האנגלים את סיידי אל-גיפרי, מנהיגה הבולט של הליגה. כעבור שמונה שנים הצליח לברוח לנסיכות לאחג. אולם ב-לאחג שילטים האנגלים והם ערכו מצוד כדי ללכוד אותו. אל-גיפרי התחפש לאשה, הצליח לברוח ולהגיע לקאהיר. סולטאן

המגורים של התושבים הערביים. גם חלק מן הבסיס הצבאי הוקם שם. הנמל עצמו הוא אחד מארבעת העסוקים ביותר בעולם. חשיבותו של המיבצר: מכאן חולשת בריטניה הגדולה על הכניסה והיציאה אל ים-סוף, במיצר הדק של באב אל-מנדאב.

התלקחות ברחוב

רגע אחד היה הרחוב שלי. לפתע עברה מכר-נית ובה נוסעים אירופיים. מיד החלה רגימה, ואחריה השתוללות הסונית, שהצריכה התערבות הצבא. בתמונה: ילדים מיידים אבנים.

קדה מאוחדת, וראדיו קאהיר שירר שלוש פעמים ביום הודעות קרביות על מיבצעי ה-מחתרת. הוא גם קרא בלי הרף להגברת המלחמה, הבטיח עזרה למתמרדים. את ה-תוצאות ניתן לראות יום-יום ברחובות עדן: נשק מצרי מכל הסוגים מופעל נגד האנב-לים, ואין כמעט שבוע בו אין הפגנה המונית, שראשיה נושאים את דגל מצרים ותמונת עבד-אל-נאצר.

לונדון נשבעת, כי לא תפנה את עדן. היא מטיסה לשם תגבורת בלי הרף, ומדגי-שה שעדן היא עתה הבסיס הגדול ביותר בין גיברלטר לבין סינגפור. היא גם ה-נמל הרביעי בעולם, אחרי רוטרדם, ניו-יורק ולונדון, לפי נפח הספינות הפוקדות אותה. חשוב מכל: היא הבסיס, שממנו שר-לטת בריטניה על שדות-הנפט האגדיים של הנסיכויות הערביות.

אלא שסוג זה של הצהרות עקשניות הוסי-מע לפני כל הסתלקות בריטית מנקודת-מפתח קולוניאלית. גם ארץ-ישראל היתה נקודת-מוקד של המערך האימפריאלי הברי-טי — ובכל זאת נאלצו האנגלים לפנותה. לכן אפשר היה להניח, שבסופו של דבר ייאלצו לעזוב את עדן. לגבי ישראל, תהיה לכן משמעות בלתי-נעימה. כי עדן שולטת על צהאר-הבקבוק הדק של המוצא מיס-סוף. כבר כיום, אין ספינות ישראליות פוקדות את עדן, וכל התנועה הימית שלה עוברת דרך ג'יבוטי הצרפתית.

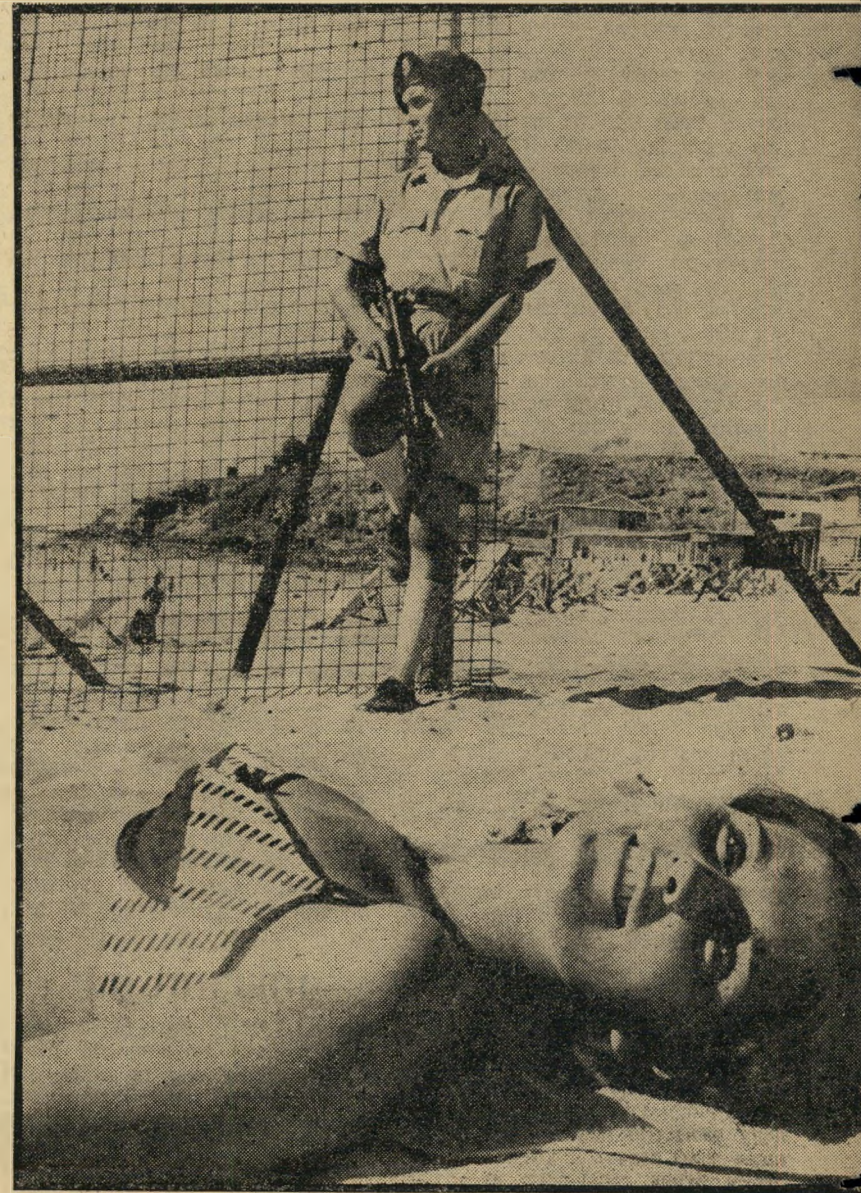
לאחג נסע ללונדון, כדי למחות על פעולת החיילים האנגלים בארצו. כתוצאה מכך אסרו עליו האנגלים לשיב ללאחג. הוא יר-שב עתה בקאהיר.

במקביל לריכוז הגולים בקאהיר, נכנסה מצרים למלחמת תימן. היה זה צעד חשוב לקראת אחת המטרות הרחוקות יותר של עבד-אל-נאצר: סילוק האנגלים מדרום-ערב והשתלטות על מקורות הנפט שם. על כן החלה קאהיר מספקת נשק והדרכה לאיי-גונים המתחזקים בעדן. היו בהם אירגונים שחלמו על צירוף המושבה הבריטית לתימן; היו שתבעו שיתרוך כל הנסיכויות הערביות, והקמת מדינה דרום-ערבית מאוחדת; היו שרצו רק עצמאות לעדן עצמה, תוך שמי-רת קשרים כלכליים עם אנגליה.

הקיצוניים החלו בפעולות הטרור הראשו-נות, כשהם גוררים אחריהם גם את האיר-גונים המתונים יותר. אחד ממעשי-הרצח הראשונים היה גם הנועז ביותר: מפקד מש-טרת עדן נורה ונהרג מול מטה המשטרה. כאשר נורה ונהרג יו-הפרלמנט המקומי, סיר ארתור צ'ארלס, הגיבה לונדון בביטול החוקה ובהטלת מימשל ישיר על המושבה.

צוואר הבקבוק

יה זה כבר שלב מתקדם מאוד של התנועת המרי העדנית. כבר פעלה מיפ-

שיזוף מזויין

המושבה הבריטית בעדן מנסה לנהל את חייה כרגיל, כאילו אין מתחוללת שם מלחמה. הנשים ממשיכות להשתזף על חוף-הים — אלא שעתה שומרים עליהן חיילים מזוינים וגנרביטחון הוקמה סביב החוף.